

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 32/22
Luksemburg, 22 lutego 2022 r.

Wyrok w sprawach połączonych C-562/21 PPU
i C-563/21 PPU Openbaar Ministerie
(Sąd ustanowiony ustawą w wydającym nakaz państwie członkowskim)

Odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania: Trybunał uściślił kryteria umożliwiające wykonującemu nakaz organowi sądowemu ocenę ryzyka ewentualnego naruszenia prawa podstawowego osoby, której dotyczy nakaz, do rzetelnego procesu

W kwietniu 2021 r. polskie sądy wydały dwa europejskie nakazy aresztowania („ENA”)¹ przeciwko dwóm polskim obywatelom w celu, odpowiednio, wykonania kary pozbawienia wolności i przeprowadzenia postępowania karnego. Ze względu na to, że zainteresowani znajdują się w Niderlandach i nie wyrazili zgody na ich przekazanie, do Rechtbank Amsterdam (sądu rejonowego w Amsterdamie, Niderlandy) złożono wnioski o wykonanie tych ENA.

Sąd ten wyraził wątpliwości dotyczące obowiązku uwzględnienia tych wniosków. W tym względzie wskazał on, że od 2017 r. w Polsce istnieją systemowe lub ogólne nieprawidłowości wywierające wpływ na prawo podstawowe do rzetelnego procesu², a w szczególności prawo do sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, które to nieprawidłowości wynikają w szczególności z faktu, że polscy sędziowie są powoływani na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa („KRS”). Otóż zgodnie z uchwałą przyjętą w 2020 r. przez Sąd Najwyższy KRS nie jest już, od chwili wejścia w życie ustawy wprowadzającej reformę sądownictwa w dniu 17 stycznia 2018 r., organem niezawisłym³. W zakresie, w jakim sędziowie powołani na wniosek KRS mogli uczestniczyć w postępowaniu karnym prowadzącym do skazania pierwszej z dwóch zainteresowanych osób lub być może będą rozpatrywać sprawę karną drugiej zainteresowanej osoby, sąd odsyłający jest zdania, że istnieje rzeczywiste ryzyko, iż osoby te będą narażone, w przypadku przekazania, na naruszenie ich prawa do sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy.

W tych okolicznościach sąd ten zadał Trybunałowi pytanie dotyczące kwestii, czy badanie w dwóch etapach⁴, określone przez Trybunał w kontekście przekazania na podstawie ENA, w świetle gwarancji niezawisłości i bezstronności związanych z prawem podstawowym do rzetelnego procesu, ma zastosowanie w sytuacji gdy rozpatrywana jest gwarancja, również związana z tym prawem podstawowym, dotycząca sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy.

Trybunał, orzekający w składzie wielkiej izby i w ramach pilnego trybu prejudycjalnego, udzielił odpowiedzi twierdzącej i uściślił szczegółowe warunki stosowania tego badania.

¹ W rozumieniu decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmienionej decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24).

² Zagwarantowane w art. 47 akapit drugi Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

³ Sąd odsyłający odnosi się również do wyroku z dnia 15 lipca 2021 r., *Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów)*, C-791/19, pkt 108, 110 (zob. komunikat prasowy nr [130/21](#)).

⁴ W ramach pierwszego etapu tego badania wykonujący nakaz organ sądowy powinien ocenić rzeczywiste ryzyko naruszenia praw podstawowych w odniesieniu do ogólnej sytuacji istniejącej w wydającym nakaz państwie członkowskim; w ramach drugiego etapu organ ten powinien zbadać, w sposób konkretny i precyzyjny, czy istnieje rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa podstawowego osoby, której dotyczy nakaz, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy. Zob. wyroki: z dnia 25 lipca 2018 r., *Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa)*, C-216/18 PPU (zob. komunikat prasowy nr [113/18](#)); z dnia 17 grudnia 2020 r., *Openbaar Ministerie (Niezależność wydającego nakaz organu sądowego)*, C-354/20 PPU i C-412/20 PPU (zob. komunikat prasowy nr [164/20](#)).

Ocena Trybunału

Trybunał orzekł, że gdy wykonujący nakaz organ sądowy mający wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie przekazania osoby, której dotyczy ENA, dysponuje informacjami wykazującymi istnienie systemowych lub ogólnych nieprawidłowości dotyczących niezawisłości władzy sądowniczej wydającego nakaz państwa członkowskiego, odnośnie do w szczególności procedury powołania członków tej władzy, może on odmówić przekazania, na podstawie decyzji ramowej 2002/584⁵, jedynie jeśli stwierdzi, że w szczególnych okolicznościach sprawy istnieją poważne i sprawdzone podstawy do przyjęcia, że prawo podstawowe osoby, której dotyczy nakaz, do rzetelnego procesu przed niezawisłym i bezstronnym sądem, ustanowionym uprzednio na mocy ustawy, zostało naruszone lub że w przypadku przekazania istnieje ryzyko naruszenia tego prawa.

W tym względzie Trybunał uściślił, że prawo do bycia sądzonym przez sąd „ustanowiony ustawą” obejmuje, ze swej natury, proces powołania sędziów. A zatem w ramach pierwszego etapu badania mającego na celu ocenę istnienia rzeczywistego ryzyka naruszenia prawa podstawowego do rzetelnego procesu, w szczególności związanego z naruszeniem wymogu istnienia sądu ustanowionego ustawą, wykonujący nakaz organ sądowy powinien przeprowadzić całościową ocenę opartą na wszelkiej obiektywnej, wiarygodnej, dokładnej i należytej uaktualnionej informacji dotyczącej funkcjonowania systemu sądownictwa w wydającym nakaz państwie członkowskim, a w szczególności ogólnych ram powoływania sędziów w tym państwie członkowskim. Takie informacje stanowią informacje zawarte w uzasadnionym wniosku skierowanym przez Komisję Europejską do Rady na podstawie art. 7 ust. 1 TUE, wyżej wymieniona uchwała Sądu Najwyższego, a także istotne orzecznictwo Trybunału⁶ i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka⁷. Natomiast okoliczność, że dany organ, taki jak KRS, uczestniczący w procesie powołania sędziów, składa się w przeważającej mierze z członków władzy ustawodawczej lub wykonawczej lub osób wybranych przez taką władzę, nie może wystarczyć do uzasadnienia odmowy przekazania.

W ramach drugiego etapu wspomnianego badania osoba, której dotyczy ENA, powinna przedstawić konkretne okoliczności wykazujące, że systemowe lub ogólne nieprawidłowości systemu sądownictwa miały konkretny wpływ na sposób rozpatrzenia jej sprawy karnej lub będą mogły, w razie przekazania, mieć taki wpływ. Okoliczności te mogą być uzupełnione, w danym przypadku, informacjami przedstawionymi przez wydający nakaz organ sądowy.

W tym względzie, w odniesieniu do, po pierwsze, ENA wydanego dla celów wykonania kary lub środka karnego polegających na pozbawieniu wolności, wykonujący nakaz organ sądowy powinien uwzględnić okoliczności dotyczące członków składu orzekającego, którzy rozpatrywali sprawę karną, lub wszelką inną okoliczność istotną dla oceny niezawisłości i bezstronności tego składu. Aby odmówić przekazania, nie wystarcza, że jeden lub kilku sędziów, którzy uczestniczyli w tym postępowaniu, zostało powołanych na wniosek organu takiego jak KRS. Osoba, której dotyczy nakaz, powinna ponadto przedstawić informacje dotyczące w szczególności procedury powołania danych sędziów i ich ewentualnego delegowania, na podstawie których to informacji można byłoby stwierdzić, że taki skład orzekający sądu mógł wywrzeć wpływ na jej prawo podstawowe do rzetelnego procesu. Co więcej, należy uwzględnić istnienie ewentualnej możliwości złożenia przez osobę, której dotyczy nakaz, wniosku o wyłączenie członków składu orzekającego ze względów związanych z naruszeniem jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu, ewentualne skorzystanie z tej możliwości przez tę osobę oraz skutki takiego wniosku o wyłączenie.

⁵ Zobacz podobnie art. 1 ust. 2 i 3 decyzji ramowej 2002/584, zgodnie z którym, po pierwsze, państwa członkowskie wykonują każdy ENA w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami tej decyzji ramowej i, po drugie, wspomniana decyzja ramowa nie może prowadzić do zmiany obowiązku poszanowania praw podstawowych oraz podstawowych zasad prawa, które określono w art. 6 TUE.

⁶ Wyroki: z dnia 19 listopada 2019 r., *A. K. i in. (Niezawisłość izby dyscyplinarnej Sądu Najwyższego)*, [C-585/18](#), [C-624/18](#) i [C-625/18](#) (zob. komunikat prasowy nr [145/19](#)); z dnia 2 marca 2021 r., *A. B. i in. (Powołanie sędziów do Sądu Najwyższego – Odwołanie)*, [C-824/18](#) (zob. komunikat prasowy nr [31/21](#)); z dnia 15 lipca 2021 r., *Komisja/Polska (System odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów)*, [C-791/19](#) (zob. komunikat prasowy nr [130/21](#)); a także z dnia 6 października 2021 r., *W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego – Powołanie)*, [C-487/19](#) (zob. komunikat prasowy nr [173/21](#)).

⁷ Wyrok ETPC z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*.

Po drugie, gdy ENA został wydany dla celów przeprowadzenia postępowania karnego, wykonujący nakaz organ sądowy powinien uwzględnić okoliczności dotyczące sytuacji osobistej osoby, której dotyczy nakaz, charakter przestępstwa, w odniesieniu do którego toczy się wobec niej postępowanie karne, kontekst faktyczny, w który wpisuje się ten ENA, lub wszelką inną okoliczność istotną dla oceny niezawisłości i bezstronności składu orzekającego, który prawdopodobnie wyda rozstrzygnięcie w postępowaniu dotyczącym tej osoby. Takie informacje mogą również dotyczyć oświadczeń organów publicznych mogących wywrzeć wpływ na konkretną rozpatrywaną sprawę. Natomiast okoliczność, że osoba, o której przekazanie wniesiono, nie może poznać, przed jej ewentualnym przekazaniem, tożsamości sędziów, którzy będą rozpatrywać ewentualną sprawę karną tej osoby po tym przekazaniu, lub, gdy ich tożsamość jest znana, że ci sędziowie zostali powołani na wniosek organu takiego jak KRS, nie może wystarczyć do odmowy tego przekazania.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.